

פרשת משפטים

וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהֵי-מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הִקְרָה וְהָיָה-שָׁמַיִם
וְאֶתְנָה לְךָ אֶת-לִתְת הָאָבֶן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה
אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרְתָם:

לפני כשנה, בשבוע של פרשת משפטים זכיתי בס"ד להוציא לאור את העלון הראשון בסדרה זו. את שמו של העלון התורה והמצוה, בחרתי כיוון שבפרשה זו אנו קוראים את הפסוק הזה, עליו דרשו חז"ל 'מלמד שכולם נתנו למשה מסיני'.

אביא כאן שוב את דרשת חז"ל על פסוק זה, ובקצרה מה שכתבתי בשנה שעברה. הפעם אתייחס לכמה נקודות נוספות. דרשו חז"ל (בברכות ה.)

ואמר רבי לוי בר חמא אמר ריש לקיש מאי דכתיב ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם

לוחות האבן	אלו עשרת הדברות
והתורה	זה מקרא
והמצוה	זו משנה
אשר כתבתי	אלו נביאים וכתובים
להורותם	זה תלמוד.

מלמד שכולם נתנו למשה מסיני.

מובן אם כן, כי כולם נועדו כדי לדעת ולקיים את מצוות תורתנו הקדושה. עשרת הדברות. בעשרת הדברות רמוזות כל תר"ג המצוות. בעלונים של הפרשיות של חומש דברים-משנה תורה עמדתי מספר פעמים על כך שעשרת הדברות הן השרש של המצוות הבאות לאחר עשרת הדברות הכתובות בפרשת ואתחנן. למעשה, כל המצוות רמוזות בעשרת הדברות. רסע"ג עמד על כך, ואף חבר את השבעתא לחג השבועות אהים אצל יום הלזה, שחלקה העיקרי הוא פיוט ה'אזהרות' אנכי אש אכלה, בו הביא את כל תר"ג המצוות יחד עם עשרת הדברות, בחלוקה לפי מצוות הנרמזות בכל דבר.

מקרא. בתורה שבכתב כתובות כל תר"ג המצוות. כשלושים את התורה שבכתב צריך להבין מה כתוב בה. אין ביהדות מושג של קריאת טקסט בלי הבנה. קריאת התורה היא להורות לעם את הדרך ילכו בה. גם כשמקשיבים לקריאת התורה, ודאי שיש לשים לב להבנת הקריאה. אצל שהוא הדין בקריאת שמו"ת.

אמנם, את רוב ככל המצוות אי אפשר לקיים בלי לדעת את התורה שבע"פ. התורה שבעל פה. המשנה. אחותה של התורה שבכתב: תורה שבעל פה. עיקרה היא המשנה, בה שנויות ההלכות כיצד יש לקיים כל מצוה ממצוות התורה (וכן גם הלכות של מצוות דרבנן, שאינן כתובות בתורה שבכתב). בעלונים הקודמים נתתי דוגמאות לחוסר ידיעה או חוסר שימת לב, הגורמים לפעמים לקיום 'הלכות' המצוות ללא שימת דגש על המצוה עצמה. ויש עוד הרבה מה להאריך בעניין.

פנימיות התורה, בתורה בנביאים ובכתובים. בחלקים רבים בתורה שבכתב וכן בנביאים ובכתובים, אין כתובות מצוות, אלא מעשים, או דברי מוסר ותוכחות, עניין שכר ועונש, ועוד. זהו החלק הפנימי של המצוות, ופעמים רבות מדובר ביסודות של כל התורה כולה. בחלקים אלו לומדים גם ענייני הנהגה נכונה של האדם בחיי היום יום, אף בדברים שאינם נוגעים לקיום המצוות בפועל. התלמוד. חלקה השני של התורה שבע"פ, הוא התלמוד, הנקרא גם גמרא. זהו פירוש המשנה, דיונים על משניות, הסברים טעמים ומקורות לדיונים שנשנו במשנה, ביאורי מחלוקות, פסק הלכה, ודיונים על מקרים מסויימים שלא נשנו במשנה.

בס"ד קוראים יקרים. מתוך שבח והודאה להשי"ת אני שמח להגיש לפניכם את עלון מס' 58. אנו עומדים כעת בפרשת משפטים שנת ה'תשפ"ו. בשבוע זה לפני כשנה זכיתי בס"ד להוציא לאור את העלון הראשון בסדרה זו. מאז, יצא לאור עלון אחד בכל שבוע, ובמועדים וזמנים שונים, אף יותר מכך. בעלון הראשון כתבתי כי אני מקווה בעז"ה להוציא לאור את העלון לפחות פעמיים בחדש. ב"ה, כעת לאחר כשנה, הגענו ליותר מכפול מהצפי הראשוני.

אנו תפילה כי יזכנו ה' להוציא עוד ועוד חיבורים בעניינים שונים בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה.

תודה רבה לכל העוזרים והמסייעים הן המעירים הערותיהם והן התורמים מהונם יהונתן נוימן

להערות והארות בענייני העלון: יהונתן נוימן. קצות החשן 9/6 מודיעין עילית. 0527167567. דוא"ל: yn0527167567@gmail.com. וכן בקו התורה והמצוה 0773541079

לתרומות בעמדות נדרים פלוס: 'עדת יראים-אושטרייך'. לשונות 'תרומות עבור קונטרסים וחיבורים'.

ההלכה. בתלמוד אנו לומדים את פסק ההלכה. בדורות האחרונים נתמעטו הלבבות וכו', וחוברו ספרי פסקים, עניין בו יש לדון במקום אחר.

מנהגים והנהגות בקיום מצוות. גם אחרי פסק ההלכה, ישנם לפעמים מנהגים שונים באופן קיום המצוות. כתבתי כבר בעבר כי קשה מעט לתת הגדרות מדוייקות מה הוא מנהג. ישנם כמה סוגי מנהגים, אף בזה לא נדון לעת עתה. בחוגים מסויימים שמים דגש מיוחד על עניין ה'מנהגים'. ושוב, איני נכנס כאן לדיונים אודות הגדר של מנהג. בסופו של דבר, צריך לדעת מה הוא העיקר ומה הוא הטפל. נכון שהיו וישנם גם כיום רבים שמה שהחזיק אותם היה עניין המנהגים, אך דווקא דבר זה מראה על חולשה מסויימת. אם מדברים על התפאורה החיצונית הנצרכת, ועל החווייה הרוחנית בקיום המצוות, הרי שהדבר לא קשור בהכרח לעניין המנהגים. ודאי שיש לכך חשיבות גדולה, אך אין לכך כל קשר ל'מסורת'. לא בכל דבר שייך 'מסורת'.

אמנם, בדרך כלל מי שמברר את המקורות ומגיע למסקנה מה הוא המנהג הקדום, יוכל גם להצביע על כך שהוא הנכון. אם מדברים למשל על נגונים ישנים מול נגוני חזנים מודרנים שיש מהם שאינם מבינים כלל את נוסח התפילה (והלוואי שכל יושבי בית המדרש יבינו...), בדרך כלל הנגון הישן הוא הנכון. אני אישית אוהב הרבה יותר את הנגונים העתיקים המקובלים מדורי דורות. בספרי המנהגים נזכרים מדי פעם נגונים שונים של פיוטים שונים. איני יודע כמה משקל יש לזה (כמדומה שבמהר"ל יש מספר פיוטים עליהם הוא כותב שיש לנגן פיוט זה בנגון של פיוט אחר, ולפי מה שבדקתי מדובר בפיוטים בעלי אותו מבנה, מובן אם כן שנגון כזה מתאים לפיוט כזה). רבים נתלים בדברי המהר"ל שאמר ש'אין לשנות ממנהג המקום אפילו בנגונים'. אמנם יעויין שם היטב טעמו. והדברים ברורים. בחוג מסויים מקובל (שמעתי זאת גם מכאלה המוחזקים לתלמידי חכמים) כי 'מי שמזלזל במנהגים בסוף יכפור בכל התורה כולה'. נשמע מזעזע, האין זאת? אז כך: נכון שאסור לזלזל בדברים שהונהגו על פי גדולים וכו'. אך מכאן ועד קביעה כזו? ובכל זאת... כנראה שיש דברים בגו, אך פרט אחד חסר בקביעה הזו: מי שלמד והורגל כי שמירת מנהגים (או תקנות, או הנהגות או כל כיוצ"ב), היא כשמירת כל מצוות התורה, כשיתחיל להבין ולחקור אחר מקורות ויבין שלא הכל בדיוק כפי שחנכוהו, וממילא יתחיל לזלזל, לא רחוקה הדרך לזלזול בכל התורה כולה ח"ו. הפתרון לכך הוא לתת את המשקל הנכון לכל דבר.

ויהי רצון שנזכה לעבוד את הקב"ה כראוי מתוך שמחה ומתוך ידיעה ברורה מה הוא העיקר ומה הוא הטפל

פרשת שקלים

תוך כתיבת העלון, הגיעני הודעה שכתב הרב משה מילוביצקי. לגודל חשיבות העניין, אביא כאן את מכתבו.

בס"ד.

אחד מחברי בבית החסידים עוררני ליוזמה שאיננה כרוכה בהוצאה כספית גדולה, והיא ממש נשגבה ועצומה: להקליט הודעה שתנוסח היטב להשמיע על השקלים, ולהשמיע אותה ברחבי ריכוזי שומרי התורה בארץ הקודש [כמו, להבדיל, ההכרזות בירושלים על הלוויית וכדו'].

משהו כמו: אחינו כל בית ישראל, עם הכנס חודש אדר בשעה טובה, הינכם מתבקשים להכין כסף בסכום --- ש"ח כפי מספר נפשות ביתכם, מגיל 13 או 20, כל אחד כהוראת רבו, כדי ליתנו בקרוב עם פתיחת המגבית לקראת שנת הקרבנות החדשה, במהרה בימינו אמן.

שימו לב שלא להקדיש את הכסף לעת עתה, אלא רק להכינו, ויעזור ה' שנזכה במהרה להקדישו וליתנו לגזברים.

אם אחד מכם יכול להרים את הפרוייקט או שיש בדעתו רעיון למישהו שיכול להרים את הפרוייקט, אנא.

אם מישהו יטול את המשימה על עצמו, אשמח אם יפנה אלי להתרימני ליטול חלק בהוצאות המיזם.

יהי רצון שנזכה לשאת שקלנו בבית נכון ונשא

הכנה לפורים ולחדש אדר (ג)

בפורים נוהגים כמה ענייני שמחה שאינם נוהגים בשאר המועדים, כמו למשל עניין השתיה "עד דלא ידע" ועוד.

כִּי־יִשְׂרָאֵל דְּרַכְבֵּי יְיָ וְצַדִּיקִים יִלְכּוּ בָּם וּפְשָׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָּם: ריבוי השמחה בפורים ובחדש אדר גורם לפעמים לטעויות בהבנת מהות והנהגת הימים הללו אצל אנשים מסויימים, אצלם נתפס פורים כאילו הוא ח"ו יום בו איש הישר בעיניו יעשה.

אם בעבר ראינו טעויות כאלו אצל אחינו הטועים רח"ל, לצערנו, כיום קיימת תפיסה כזו גם בקרב צבור היראים, מרבים מהם ניתן להבין ולשמוע כאילו הוללות היא חלק משמחת פורים. כמובן שאצלם לא מביאה חלילה טעות זו לפריקת עול, אך היא כן גורמת להם לעיוותים חמורים בענייני עבודת ימים קדושים ונעלים אלו של ימי חדש אדר, ומטבע הדברים משליכה גם על זמנים אחרים בשנה (אגב, לא רק על ימים של שמחה).

אצל חלק מבניהם ומתלמידיהם של הטועים בטעות זו ניתן למצא את התופעות הנזכרות לעיל, הנמצאות אצל פורקי עול.

בעז"ה בעלונים הבאים נדבר על אופן קיום מצוות הפורים כראוי. כאן אציין רק פרט אחד חשוב ומהותית: **מהות ימי הפורים** היא 'לעשות אותם ימי משתה ושמחה'. זו עבודתנו ביום הזה. חלילה מלהמעיט מערכה של שמחת הפורים! ארגון סדרי לימוד, כביכול מתוך חשש 'ביטול תורה', אינו מחנך לתוספת לימוד תורה, אלא לזלזול במצוות היום! כיום ניתן לשמוע זאת כמעט בפה מלא מצעירים ששמעו איזו שיחת מוסר מאיזה הוגה דעות שהחליט להמעיט בערך עבודת ה', כנראה בגלל שהוא עצמו רחוק ממנה.

ונסיים בדברי **הכוזרי** (מאמר ב, פרק ג'): ואין כניעתך בימי התענית יותר קרובה אל האהים משמתך בימי השבתות והמועדים כשתהיה שמחתך בכונה ולב שלם

יזכנו ה' לעבדו כראוי מתוך שמחה של מצוה, בעבודה הראויה לכל יום

זמני התפלות בקהלתנו ק"ק עדת יראים-אושטרייך מודיעין עילית (נתיבות המשפט 111 ב')

פרשת משפטים-שקלים: מנחה בחול: 5:10. מנחה בעש"ק ובשב"ק: 4:35. שחרית בשב"ק (קבוע): 8:30. ערבית מוצש"ק: 5:50.

פרשת תרומה: מנחה בחול: 5:15. מנחה בעש"ק ובשב"ק: 4:45. ערבית מוצש"ק: 6:00.

יבנה המקדש: משפטים: כהונה: אלישיב. לוי: עזראל. השיר: הזיו לך ומי כמכה. מסכת שבת: י"א. תרומה: כ': יקים. ל': חשביהו